

Bryssel den 18 juni 2026
(OR. en)

10802/26

COPEN 236
CT 82
DROIPEN 114
JAI 849

FÖLJENOT

---

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

inkom den: 17 juni 2026

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

---

Komm. dok. nr: COM(2026) 277 final

Ärende: RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET
OCH RÅDET
om utvärdering av direktiv (EU) 2018/1673 om bekämpande av
penningtvätt genom straffrättsliga bestämmelser

För delegationerna bifogas dokument – COM(2026) 277 final.

Bilaga: COM(2026) 277 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 17.6.2026
COM(2026) 277 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**om utvärdering av direktiv (EU) 2018/1673 om bekämpande av penningtvätt genom
straffrättsliga bestämmelser**

{SWD(2026) 148 final}

1. INLEDNING

Direktiv (EU) 2018/1673 om bekämpande av penningtvätt genom straffrättsliga bestämmelser (*direktivet*) antogs av Europaparlamentet och rådet den 23 oktober 2018 och trädde i kraft den 2 december 2018. Direktivet stärker de brottsbekämpande och rättsliga åtgärderna mot penningtvätt, gynnar det gränsöverskridande samarbetet både inom EU och internationellt, samt kompletterar den mer omfattande lagstiftningsramen för förebyggande av penningtvätt.

Direktivet är tillämpligt i 25 medlemsstater; Irland och Danmark är inte bundna av det. Sista dagen för införlivande var den 3 december 2020.

I direktivet fastställs minimiregler för vilka typer av verksamhet som i alla medlemsstater ska betraktas som penningtvättsbrott (det vill säga omsättning eller överlåtelse av egendom som härrör från brottslig verksamhet, hemlighållande eller döljande av dess olagliga ursprung, eller förvärv, innehav eller användning av egendom med vetskap om dess brottsliga ursprung) och de motsvarande sanktionerna vid sådana handlingar. I direktivet förklaras vilka typer av brottslig verksamhet som utgör förbrott till penningtvätt, det vill säga de brottsliga gärningar som de tvättade pengarna härrör från. En av de nyheter som införts är att direktivet gör det möjligt att lagföra penningtvätt utan att det krävs någon fällande dom för förbrottet, och att myndigheterna inte behöver bevisa alla omständigheter kring förbrottet (*fristående penningtvätt*). Genom direktivet går det även att lagföra och utfärda fällande dom för penningtvättsverksamhet som begås av gärningsmannen bakom den brottsliga verksamhet som gav upphov till egendomen (*självtvätt*). Direktivet innehåller regler som klargör vilken medlemsstat som har behörighet för lagföring i gränsöverskridande fall. Dessutom fastställs i direktivet minimiregler för sanktioner och ytterligare åtgärder som är tillämpliga för både fysiska och juridiska personer, däribland *försvårande omständigheter*.

Denna rapport följer kravet i artikel 14 andra stycket i direktivet, nämligen att Europeiska kommissionen ska överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet med en bedömning av direktivets mervärde för bekämpandet av penningtvätt samt dess inverkan på grundläggande rättigheter och friheter.

Denna utvärderingsrapport bygger på den införlivanderapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – som krävs enligt artikel 14 första stycket – där det bedömdes i hur stor utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa direktivet. Införlivanderapporten visade att direktivet visserligen i stor omfattning införlivats på rätt sätt, men att det kvarstår vissa luckor och inkonsekvenser, såsom att vissa medlemsstater felaktigt införlivat bestämmelserna om försvårande omständigheter. Införlivanderapporten presenteras i bilagan.

Resultaten av utvärderingen i detalj, och även den metodik som använts, presenteras i det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer rapporten.

Detta direktiv ingår i en mer omfattande verktygslåda mot kriminell ekonomi som är en central del i kampen mot organiserad brottslighet, vilket också lyfts fram i den europeiska strategin för inre säkerhet (ProtectEU). Att beslagta kriminella vinster är fortfarande avgörande för att

upplösa organiserade kriminella grupper, och på den punkten är det ett viktigt steg för att effektivt genomföra EU-lagstiftningen om bekämpning av ekonomisk brottslighet och främja återvinning av tillgångar.

2. BAKGRUND

Rent allmänt har direktivet som mål att stärka de rättsliga och brottsbekämpande åtgärderna mot penningtvätt runtom i medlemsstaterna. Alla medlemsstater har kriminaliserat penningtvätt, men det fanns markanta skillnader sett till hur man definierade brottet, vad som räknades som förbrott och de respektive sanktionerna. Den förra ramen var inte helt samstämmig och fullständig. Den blev därför mindre ändamålsenlig och gjorde det möjligt för kriminella och terrorister att utnyttja svagare nationella system. För att tillgodose behoven infördes genom direktivet en **gemensam EU-ram för att kriminalisera penningtvätt och stärka de rättsliga och brottsbekämpande åtgärderna**. Ramens allmänna syfte är att stärka EU:s system för bekämpande av penningtvätt genom straffrättsliga bestämmelser.

Detta omsätts i särskilda mål, nämligen att

- säkerställa effektiv kriminalisering av penningtvätt i hela EU,
- införa tydliga och enhetliga definitioner av förbrott,
- införa konsekventa och proportionerliga påföljder och sanktioner,
- förbättra samarbetet och informationsutbytet mellan medlemsstaterna.

De förväntade effekterna av direktivet är följande:

- Mer effektiv utredning och lagföring av gärningsmännen bakom penningtvätt, genom att det antas harmoniserade brottsrubriceringar, påföljder och sanktioner.
- Ökat skydd för EU-invånare och den inre marknaden mot hot från organiserad brottslighet och terrorismfinansiering, genom att myndigheterna får tillgång till effektiva verktyg för att utreda penningtvätt och ställa gärningsmännen inför rätta, vilket även omfattar juridiska personer.
- Mer effektiva och samordnade gränsöverskridande åtgärder mot penningtvätt, genom förstärkt samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaterna.
- Tillgång till fler effektiva utredningsverktyg för myndigheterna vid utredningar av penningtvätt.
- Åtgärder för att förbättra förverkandet genom bättre spårning, frysning och förverkande av vinsterna från penningtvättsbrott.

Denna utvärderingsrapport handlar om hur direktivet tillämpas som lagstiftning och praktiskt sett, samt hur direktivet har påverkat grundläggande rättigheter och friheter, enligt kravet i artikel 14 andra stycket i direktivet. Saken analyseras utifrån ändamålsenlighet, effektivitet, samstämmighet, EU-mervärde och relevans i enlighet med principerna om bättre lagstiftning. Utvärderingsrapporten innehåller även slutsatser och konkreta rekommendationer för framtida åtgärder.

Utvärderingen gjordes med stöd i en extern studie¹, som innefattade skrivbordsforskning, intervjuer, riktade samråd, undersökningar osv. Samråd hölls med en lång rad berörda parter, däribland EU:s byråer och organ, rättsliga myndigheter, brottsbekämpande myndigheter, kontor för återvinning av tillgångar, finansunderrättelseenheter, juridiska experter, icke-statliga organisationer, tankesmedjor och akademiska institutioner. Utvärderingen omfattar perioden från 2018 till 2025.

3. HUVUDSAKLIGA RESULTAT

I detta avsnitt presenteras resultaten av utvärderingen när det gäller direktivets ändamålsenlighet, effektivitet, samstämmighet, EU-mervärde och relevans. Dessutom presenteras här resultaten av utvärderingen vad gäller direktivets påverkan på de grundläggande rättigheterna och friheterna. En sådan krävs specifikt i artikel 14 andra stycket i direktivet.

3.1. Ändamålsenlighet

Angående **ändamålsenlighet** konstateras i utvärderingen att **direktivet har bidragit avsevärt till att harmonisera brottsrubriceringarna för penningtvätt och påföljderna för det i alla medlemsstaterna**, med nya verktyg åt rättstillämparna för att bekämpa penningtvätt. Genom direktivet har samtliga relevanta penningtvättsmetoder från en lång rad olika vinstgenererande brott kunnat bli kriminaliserade, och därför kan myndigheterna nu mer effektivt utreda och lagföra all den aktuella verksamhet som bedrivs för att tvätta olagliga pengar. Här har det varit särskilt relevant att det **införts nya begrepp som fristående penningtvätt och självtvätt**: sådana handlingar kan nu lagföras i alla medlemsstater.

På denna punkt framhöll de rättsliga och brottsbekämpande myndigheterna tydliga fördelar. Framför allt behöver man inte längre bevisa förbrottet vid lagföring av penningtvätt, något som har underlättat de rättsliga förfarandena. De rättsliga myndigheterna underströk även att åklagarmyndigheterna fått större räckvidd i och med att brottet självtvätt införts. Dessa förändringar har även gjort att penningtvättslagstiftningen fått en **mer avskräckande effekt**, enligt de rättsliga och brottsbekämpande myndigheterna.

Tack vare möjligheterna att åtala juridiska personer och tillämpa högre påföljder i fall där en ansvarig enhet² begår penningtvätt, får myndigheterna tillfälle att mer effektivt bekämpa de komplicerade system som de kriminella upprättar för att dölja sina olagliga vinster. Därmed **får den inre marknaden ett bättre skydd** mot hoten från organiserad brottslighet och terrorismfinansiering. Rättstillämparna betonade också att det blivit en avskräckande effekt både av att juridiska personer lagförs oberoende och åtskilt från fysiska personer, och av de försvårande omständigheterna i största allmänhet.

---

¹ Länk till studie (inväntar offentliggörande, läggs till efter samråd mellan kommissionens avdelningar).

² Se särskilt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, EUT L 141, 5.6.2015, s. 73, vars senaste konsoliderade version finns på [EUR-Lex – 02015L0849-20241230 – SV – EUR-Lex](#).

En annan aspekt som har gjort kampen mot penningtvätt mer verkningsfull är **det ökade antalet utredningsverktyg** för att utreda penningtvättsbrott. Direktivet kräver att penningtvättsutredningar ska ha tillgång till den utredningsteknik som används i fall av organiserad brottslighet, och berörda parter rapporterade att detta, tillsammans med de höjda maximipåföljderna, har underlättat tillgången till specialiserade verktyg som kommunikationsavlyssning. På så sätt kan man följa det ekonomiska spåret och myndigheterna kan få in ytterligare bevisning så att de blir mer kapabla att avslöja och upplösa kriminella nätverk och finansieringen av dem, vilket ger **allmänheten ett bättre skydd** mot hotet från den organiserade brottsligheten.

Eftersom brottsrubriceringarna angående penningtvätt nu är mer anpassade i hela EU, och det finns tydligare regler för att avgöra vilket land som är behörigt att leda utredningen och lagföringen för ett visst ärende, har direktivet överlag enligt de rättsliga och vissa av de brottsbekämpande myndigheterna bidragit till mer **effektiva och samordnade gränsöverskridande åtgärder** mot penningtvätt. På det hela taget har direktivet, genom tillnärmning av de rättsliga ramarna, gjort det möjligt för myndigheter från olika medlemsstater att ”tala samma språk”: ju mer brottsrubriceringarna och påföljderna liknar varandra i de olika jurisdiktionerna, desto enklare blir det för dem att samarbeta över gränserna och erkänna domar från en annan medlemsstat.

Men trots detta är **direktivets ändamålsenlighet i någon mån påverkad** av ett antal **svårigheter**.

En svårighet gäller att begreppet **fristående penningtvätt** tolkas och tillämpas på ett inkonsekvent sätt i de olika medlemsstaterna. Det medför rättsosäkerhet och problem vid utredningar och lagföring. I hur hög grad förbrottet måste bevisas skiljer sig mycket åt mellan medlemsstaterna: i vissa länder behöver myndigheterna bara bevisa viss tidigare brottslig verksamhet som den egendom som är föremål för penningtvätt härrör från, medan myndigheterna i andra länder tydligt måste definiera förbrottet och i vissa fall till och med fastställa platsen och tiden för brottet (se även sidorna 3–4 i införlivanderapporten). Därför har direktivet en varierande ändamålsenlighet runtom i EU i fråga om att underlätta lagföring av fristående penningtvätt: det är en konsekvens av de vaga ordalagen i direktivet, som möjliggör så pass varierande införlivandeåtgärder.

Medlemsstaternas jurisdiktioner gör också olikartade tolkningar av **egendom som kan vara föremål för penningtvätt**. Trots att direktivet har en allomfattande definition av egendom, som ska kunna täcka alla typer av penningtvättverksamhet, ses i vissa medlemsstaters lagstiftning inte besparade utgifter (t.ex. skatter som undanhålls genom att ett skattebrott begås) som egendom som kan tvättas. De anser att det endast är egendom som utgör en positiv ökning av någons tillgångar, t.ex. pengar som anskaffats genom narkotikahandelsbrott eller skatterabatt, som kan vara föremål för ett penningtvättsbrott. Pengar som sparats genom att olagligt inte betala mervärdesskatt räknas inte som egendom i dessa länder. Detta utgör en stor brist med tanke på hur mycket mervärdesskattebedrägerier inverkar på offentliga budgetar: det

kostar skattemyndigheterna tiotals miljarder euro varje år enligt Europol³ och Europeiska åklagarmyndigheten⁴.

Det bör dessutom noteras att bestämmelsen om att fastställa **behörighet beträffande penningtvättsbrott** – särskilt i fall där gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten, enligt **artikel 10.1 b** – har införlivats på skilda sätt. Det gäller framför allt kravet på **dubbel straffbarhet**⁵.

Ett särskilt område där det inte kunde dras några slutsatser om ändamålsenligheten vid utvärderingen var den förväntade effekten på förbättringen av förverkandeåtgärderna, vilket främst berodde på de långa straffrättsliga förfarandena. Detta har i sin tur inneburit att det saknas tillräckliga uppgifter. Det ska dessutom noteras att det i artikel 9 i direktivet endast hänvisas till tillämpningen av direktiv 2014/42/EU om förverkande, som 2024 ersattes av det nya direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande. Sådana aspekter kan därför bara analyseras vid utvärderingen av det sistnämnda instrumentet, och denna ska kommissionen lämna in till Europaparlamentet och rådet senast den 24 november 2031.

3.2. Effektivitet

När det gäller **effektivitet** kan bedömningen av kostnader och fördelar bara vara preliminär, med tanke på de långa straffrättsliga förfarandena i penningtvättsfall. Därför blir det först under kommande år som det går att se direktivets hela påverkan kvantitativt sett (antal lagföringar och fällande domar, volym av tillgångar som frysts och förverkats i dessa penningtvättsärenden).

De berörda parterna hade blandade uppfattningar (vissa uppgav att de var neutrala, andra hade delade meningar om huruvida direktivets fördelar uppvägde de tillhörande kostnaderna eller inte). Dock har det på grund av brist på rapporterade uppgifter inte gått att utföra någon full bedömning av kostnaderna, varken monetärt eller sett till administrativ börda, jämfört med sådana resultat som antalet lagföringar och fällande domar och de tillhörande volymerna av tillgångar som frysts och förverkats i dessa penningtvättsärenden. I alla händelser rapporterade större delen av de medlemsstater som deltog i samrådsverksamheten inga eller minimala genomförandekostnader och administrativa bördor. Detta säger också något om direktivets karaktär, då de ändringar som det kräver främst gäller medlemsstaternas strafflagar eller straffprocesslagar, och sådana ändringar av den nationella lagstiftningen medför endast begränsade merkostnader. Några merkostnader som direktivet medför är utbildning för rättsliga myndigheter och brottsbekämpande myndigheter, särskilt i att utreda och lagföra de nya former av penningtvätt som införs genom direktivet. Allmänt sett uppger de berörda parterna att direktivet har gett myndigheterna nya verktyg för att mer ändamålsenligt utreda och lagföra

---

³ <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf>.

⁴ I sin årsrapport 2024 har Eppo lyft fram att mervärdesskattebedrägerier stått för över 53 % av den totala beräknade skada som utreds, med en beräknad skada på 13,15 miljarder euro, https://www.eppo.europa.eu/assets/annual-report-2024/pdfs/EPPO_Annual_Report_2024_en.pdf.

⁵ Det vill säga principen om att behörighet endast kan fastställas när handlingen i fråga är straffbar både i den lagförande staten och i den stat där handlingen begicks.

penningtvåtsbrott, medan genomförandekostnaderna rapporteras vara begränsade. Det tyder på en överlag positiv effekt i fråga om effektivitet.

3.3. Intern och extern samstämmighet

Beträffande **intern samstämmighet** visar utvärderingen att de olika delarna i direktivet fungerar väl ihop för att uppnå dess mål, och att de olika bestämmelserna i direktivet inte motsäger varandra.

Extern samstämmighet omfattar både internationell nivå och EU-nivå.

Internationellt sett noteras i utvärderingen att direktivet **inte är helt anpassat efter Europarådets Warszawakonvention**⁶, som innehåller regler om kriminalisering av penningtvätt och i hög grad reglerar de frågor som detta direktiv omfattar. EU undertecknade konventionen 2009 men har ännu inte ratificerat den. Framför allt är det artikel 2.1 i direktivet som jämfört med Warszawakonventionen omfattar färre förbrott, vilket är en möjlighet som konventionen tillåter. Kommissionen planerar att anta ett förslag till rådets beslut så att EU kan ratificera Warszawakonventionen och ta upp saken i samband med det.

På **EU-nivå** är direktivet **samstämmigt med andra lagstiftningsinstrument på området**. Som konstateras i den europeiska strategin för inre säkerhet (ProtectEU)⁷ har EU intensifierat sina ansträngningar genom de nya reglerna för bekämpande av penningtvätt, inbegripet inrättandet av EU:s myndighet för bekämpning av penningtvätt, och genom det nya direktivet om återvinning av tillgångar och förverkande, vilket är avgörande för att ta itu med de ekonomiska motiven bakom den organiserade brottsligheten, snabbt frysa olagliga tillgångar och förverka vinning av brott. Sådan utveckling är i linje med de förstärkta straffrättsliga åtgärder mot penningtvätt som direktivet föreskriver.

Men samtidigt uppvisar direktivet vissa luckor jämfört med de senaste straffrättsliga direktiven. Det gäller t.ex. miljöbrott eller överträdelse av restriktiva åtgärder, sett till hur man tillämpar ytterligare påföljder mot fysiska personer och sanktioner mot juridiska personer.

Beträffande **tillämpningen av ytterligare påföljder mot fysiska personer** krävs det i direktivet att medlemsstaterna, utöver fängelsedomar, inför ytterligare sanktioner eller åtgärder mot personer som gör sig skyldiga till penningtvätt. Men det anges inte närmare vad för slags åtgärder, vilket gör att de nationella införlivandena varierar. I EU:s senare straffrättsliga instrument förtecknas däremot uttryckligen vilka åtgärder medlemsstaterna kan vidta mot fysiska personer: böter, uteslutning från finansiering och offentliga upphandlingar, indragning av tillstånd eller tillfälliga förbud mot att kandidera till ett offentligt ämbete.

Det finns ett liknande problem med **sanktionerna mot juridiska personer**. Enligt direktivet måste medlemsstaterna ombesörja bötesstraff eller administrativa avgifter, och det finns en förteckning över möjliga ytterligare sanktioner, som bara är valfria och inte definieras tillräckligt detaljerat. Detta ger visserligen medlemsstaterna den flexibilitet de behöver, men

---

⁶ Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism (CETS nr 198).

⁷ [EUR-Lex - 52025DC0148 - SV - EUR-Lex](#).

det står i kontrast till den senaste straffrättsliga lagstiftningen. Där föreskrivs det en miniminivå för de högsta böterna eller sanktionsavgifterna för alla brott, som ska beräknas antingen utifrån en procentandel av den juridiska personens globala omsättning eller utifrån ett fast belopp⁸.

3.4. EU-mervärde

När det gäller **EU-mervärde** innebär genomförandet av direktivet en **positiv fördel**, då det är en lagstiftningsåtgärd på EU-nivå som sannolikt inte skulle ha uppnåtts av medlemsstaterna var för sig. Direktivet har gett upphov till **mer homogena och lika villkor för kampen mot penningtvätt runtom i EU**, och de berörda parterna inom rättsväsendet och brottsbekämpningen ser detta som positivt, då det bidrar till större juridisk enhetlighet och underlättar gränsöverskridande samarbete. De ovan nämnda avvikelserna i fråga om att definiera och lagföra penningtvättsbrott, särskilt när det gäller fristående penningtvätt, plus den olikartade tillämpningen av valfria bestämmelser (uttryck med ”får”) beträffande påföljder för fysiska och juridiska personer, visar dock att det finns fortsatt utrymme för ytterligare EU-omfattande harmonisering.

3.5. Relevans

Direktivets mål och åtgärder är alltså relevanta med tanke på problemen med penningtvätt och organiserad brottslighet: enligt Europols hotbilda-bedömning avseende grov och organiserad brottslighet för 2025 har penningtvätt fortsatt stor betydelse för att kriminella ska kunna få ut vinster av olaglig verksamhet, och den är den organiserade brottslighetens ryggrad⁹. Dessutom omfattar penningtvätten ofta många transaktioner i olika jurisdiktioner utanför EU, där man utnyttjar skillnaderna mellan regelverken och skapar ett komplicerat spår som blir en utmaning för de ekobrottsutredarna. Det är därför viktigare än någonsin att medlemsstaterna harmoniserar sina straffrättsliga åtgärder mot detta. Samtidigt menar Europol att penningtvätten alltmer underlättas av digitala plattformar och ny teknik¹⁰. Här har direktivet en teknikneutral karaktär som gör att de straffrättsliga åtgärderna kan anpassas till den utvecklingen, och direktivet kan därför fortsätta vara relevant hur tekniken än utvecklas.

3.6. Påverkan på grundläggande rättigheter och friheter

Avslutningsvis anser medlemsstaternas myndigheter, EU-organ och internationella organ att direktivet i allmänhet är i linje med standarderna för grundläggande rättigheter, däribland Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Alternativt rapporterade de inga tillgängliga uppgifter. Andra berörda parter – framför allt icke-statliga organisationer, tankesmedjor och den akademiska världen – uttryckte farhågor om att skyddet för oskuldspresumtionen kan påverkas när man tillämpar brottsrubriceringen fristående penningtvätt, och på samma sätt principen om dubbelbestraffningsförbud (*ne bis in idem*) i fall

---

⁸ Exempelvis måste medlemsstaterna enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1203 av den 11 april 2024 om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser föreskriva sanktionsavgifter för juridiska personer vid särskilda brott. Vidare anges det i det direktivet att den högsta nivån för dessa sanktionsavgifter är minst 5 % eller en klumpsumma på 40 000 000 euro för vissa brott som gäller förorening av miljön och 3 % eller 24 000 000 euro för andra brott, såsom olaglig handel med vilda djur och växter.

⁹ europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

¹⁰ Se föregående fotnot.

av självtvätt¹¹. De var även oroade över tydligheten när man definierar brott och påföljder och/eller över påföljdernas proportioner, särskilt när förbrottet är en ringa förseelse.

Överlag kan man av återkopplingen från de flesta berörda parterna dra slutsatsen att brottsrubriceringarna för penningtvättsbrott är tydligt, exakt och förutsägbart formulerade och att påföljderna är lämpliga och proportionerliga i förhållande till brottens allvarlighetsgrad. Grundläggande rättigheter säkerställs genom reglerna i sex EU-direktiv om processuella rättigheter, i stadgan och i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, samt i de allmänna straffrättsliga principerna. Tillämpningen av de nationella regler som införlivar direktivet granskas dessutom av nationella domstolar som måste säkerställa att de överensstämmer med grundläggande rättigheter och friheter.

4. SLUTSATSER OCH LÄRDOMAR

Direktivet anses i hög grad uppfylla sina mål, då det har ökat de behöriga myndigheternas kapacitet att utreda och lagföra penningtvätt genom förbättrade brottsrubriceringar och påföljder, och även har underlättat gränsöverskridande utredningar. Det har inte heller orsakat några betydande merkostnader eller påverkat grundläggande rättigheter negativt. Men det återstår ändå vissa svårigheter, främst när det gäller att göra vissa av direktivets bestämmelser mer ändamålsenliga och samstämmiga med andra EU-instrument.

Eftersom de straffrättsliga förfarandena är så pass långvariga blir det först under de kommande åren som det går att se direktivets fulla påverkan. Det är därför viktigt för kommissionen att fortsätta följa upp direktivets effekter, däribland på grundläggande rättigheter och friheter.

Ett antal lärdomar har identifierats i utvärderingen som medlemsstaterna kan beakta när de införlivar och genomför direktivet.

- **Bättre klarhet angående fristående penningtvätt**

De krav som är nödvändiga för att fastställa ett förbrott eller olagligt ursprung för egendom som är föremål för penningtvätt bör klargöras för att säkerställa att myndigheterna inte måste bevisa samtliga delar av förbrottet. På så vis blir det lättare att enhetligt tillämpa brottsrubriceringen fristående penningtvätt och även att utreda och lagföra penningtvätt i alla EU:s medlemsstater.

- **Bedömning av miniminivåer för de högsta påföljderna och sanktionerna för fysiska personer och juridiska personer, samt fastställande av ytterligare påföljder och åtgärder**

Genom att anpassa bestämmelserna om påföljder och sanktioner för fysiska och juridiska personer efter nyantagen straffrättslig EU-lagstiftning, såsom direktiv (EU) 2024/1203 om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och direktiv (EU) 2024/1226 om överträdelse av unionens restriktiva åtgärder, kan man säkerställa större samstämmighet. Där

---

¹¹ Precis som vid självtvätt finns det ofta ingen tydlig gräns mellan förbrott och penningtvättsbrott, och det finns därför en risk för dubbel bestraffning av samma gärning om det blir en fällande dom för förbrottet och för penningtvättsbrottet.

bör det ingå att fastställa typen av ytterligare påföljder eller åtgärder utöver fängelsestraff som medlemsstaterna kan ålägga personer som gör sig skyldiga till penningtvätt, samt att fastställa särskilda sanktioner för juridiska personer: främst en miniminivå för den högsta möjliga sanktionsavgiften, som beräknas antingen utifrån den juridiska personens globala omsättning eller utifrån fasta belopp. Detta skulle säkerställa lika villkor mellan medlemsstaterna och ge sanktionerna vid penningtvättsbrott en mer avskräckande effekt.

- **Finjusterad definition av egendom**

Definitionen av ”egendom” bör finjusteras så att den mer uttryckligen omfattar samtliga potentiella former av olagliga vinster, däribland direkta intäkter, kostnadsbesparingar som härrör från skattebrott samt indirekta intäkter som härrör från brottslig verksamhet.

- **Anpassning till internationella instrument**

Samstämmigheten mellan direktivet och Warszawakonventionen skulle öka om man säkerställer anpassning mellan de två instrumenten.

- **Övervakning av direktivets effekter**

För att övervaka direktivets effekter kommer kommissionen att fortsätta att samarbeta med relevanta berörda parter genom sådana forum som kommissionens expertgrupp för EU:s straffrättsliga politik, det operativa nätverket av ekobrottsutredare för bekämpning av penningtvätt (Anti-Money Laundering Operational Network, Amon), Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot (Empact), det nya samarbetsnätverket för återvinning av tillgångar och förverkande, Camden-nätverket för myndigheter för återvinning av tillgångar (Carin), Eurojusts rättsliga fokusgrupp för penningtvätt och återvinning av tillgångar, samt det europeiska rättsliga nätverket mot organiserad brottslighet.

Kommissionen ska fortsätta sin dialog med medlemsstaterna och alla berörda parter, för att säkerställa att de straffrättsliga åtgärderna mot penningtvätt är ändamålsenliga, i linje med EU:s politik på området och uppdaterade, med hänsyn till hur trenderna och tillvägagångssätten bland de kriminella grupperna utvecklas på det finansiella området.

Dessa rekommendationer är ett viktigt bidrag till arbetet på EU-nivå med att lyfta fram följ pengarna-principen som en huvudaspekt i kampen mot organiserad brottslighet. Detta är ett centralt område som lyfts fram i ProtectEU-strategin för att säkerställa kraftfulla rättsliga åtgärder mot de mest hotfulla kriminella nätverken.